

Ilanngussaq 3

Immap naqqani sananeqaatinik qaqqineqartunik eqqaanissamut akuersissummut tunngatillugu piunasaqaatit

Nassuiaatit:

1. Kivisitsineq: Immap naqqaniit qaqqitanik eqqaaneq, soorlu itisiliilluni assaanermit, amooralluni saliinermit aamma umiarsuarliviliorluni suliaqarnernit, kiisalu immap naqqani kabelilersuilluni ruujorilersuillunilu suliaqarnernit.
2. Itisiliilluni assaneq: Tamanut saqqummiussap immap itissusaanik itinerusunngortitsineq.
3. Amooralluni salineq: Tamanut saqqummiunneqartup Immap itissusaanik allanngutsaaliineq.

Kivisitsinissamut akuersissummik qinnuteqaatinik suliarinninnermut atatillugu pissutit aamma mianerisassat nalilersorneqartussat:

A. Kivisitsinermi atortussanut nassuiaatit:

1. Kivisinneqartussat akuersissummik qinnuteqaatigineqartut annertussusaat aamma suussusaat.
2. Sananeqaatit atortussallu ilanngussaq 2-imi allassimasut akui.
3. Kivisinneqartussat sananeqaatimikkut, akuugaassutsimikkut, uumassusilittut akuugaassutsimikkut uumassusilittullu sunniisinnaanerat.
4. Toqunartoqassusaat.
5. Arrorsinnaassusaat.
6. Atortuni uumassusilinni imaluunniit kinnerni qaleriiaarnerni katersuussinnaassuseq imaluunniit uumassusilinnit nerineqarnermikkut allanngorsinnaassusaat.
7. Kivisitsereernerup kingorna kivisinneqartut sananeqaataasa akuugaassusaasalu allanngortarneri, taakkununga nutaanik katitigaassuteqalartarneri ilanngullugit.
8. Imaani pisuussutit (aalisakkat, qaleruallit il.il.) tunineqarsinnaanerinik ajorseriartitsisumik mamassusaannut tuniluussinnaanerisa imaluunniit allatigut allannguuteqartitsisinnaanerisa ilimanaateqarnera.
9. Ataatsimut isigalugu isumaliutersuutigineqassaaq, igitsinerup imaani uumassusilinnut aammalu inuit peqqissusaannut sunniinissaa nalilersinnaajumallugu, kivisinneqartussat suussulernerneqarnerannut katitigaanerannullu tunngatillugu ilisimatusarnikkut naammattumik tunngavissaqarnerisoq.

B. Kivisitsivissamut aamma kivisitsinermi periaatsinut nassuiaatit:

1. Sumiissusersiutikkut sumiissusaa, itissusaa aamma sinerissamut ungasissusaa.
2. Sumiiffinnut allanut naleqqiullugu (assersuutigalugu EF-imi timmissanik illersuiffiusut, Ramsar-eqarfiit(masarsoqarfit eqqissisimatitat), sumiiffiit sukisaarsarfusartut, piaqqiortarfiit, eqqissisimatitat, suffisarfiit, peroriartorfiit aamma aalisarfiit kiisalu aatsitassaqarfiit) inissisimaffik.
3. Kinnernut attuumassuteqartunut tunngasut nassuiarneri.

4. Kivisitsinermi periaatsit aamma qaqitsinermi periaatsit.
5. Immami pissutsinik attuumassuteqartunik, taakkunungalu ilanngullugu siaruarnerit pillugit nassuiatit (assersuutigalugu sarfaq, tinittarneq).
6. Sumiiffimmi kuutsitsinernik kivisitsinernillu ingerlasunik aamma siusinnerusukkut pisimasunik pisoqarnera sunniutillu (taakkununga annertusiartornerisa sunniutai ilanngullugu).
7. Najooqutassani pissutsinut, ilanngussami matumani, immikkoortumi matumani ukiumoortumik aammalu ukiup qanoq ilinera apeqqutaatillugu naliusut agguaqatigiissinnerini nikingasutit pillugit paasissutissat tamakkiisut ilaatinneqassapput.
8. Ataatsimut isigalugu kivisitsinissap qinnuteqaatigineqartup nalilersorneqarnissaanut ilisimatusarnikkut naammattumik tunngavissaqarnersoq isumaliutigineqassaaq.

C. Isumaliutit piumasaaqatillu nalinginnaasut:

1. Sukisaarsaarfittut naleqartitanut sunniutaasinnaasut (soorlu atortunik imerpalasunik imaluunniit tipisimasunik, isortumik, tipittunik, qalipaallersimasunik aamma qapuliortitsinermillu peqarnersoq).
2. Imaani uumassusilinnut, timmissanut imarmiunut taakkulu meqporissarnissaanut periarfissaqarfiinut, aalisakkanut qalerualinnullu, qeqqussanut katersuuttarnerinut atugaannullu sunniutaasinnaasut.
3. Imaanik atuinnermut allamut sunniutaasinnaasut (soorlu immap suliffissuaqarnermut siuner-tanut pitsaassusaata ajorseriarnera, taakkunungalu aatsitassanik piiaaaneq, sanaartukkani immap iluaniittunut manngertornianerulersitsineq, eqqakkat puttasut pissutaallutik umiarsuit ingerlaarniarnerannut akornusiinerit, eqqakkat amerliartornerat imaluunniit atortussat manngertut immap naqqaniittut pissutigalugit aalisarnermut ingerlaarniarnermulluunniit akornusiinerit, aammalu sumiiffinnik ilisimatusarnikkut imaluunniit eriagisassanik mianerin-ninnissaq aallaavigalugu immikkut pingaaruteqartunik illersuineq ilanngullugit).
4. Iluqaataalersitsinissamut periarfissat imaluunniit nunami suliarinninnissamut, igitsinissamut imaluunniit suujunnaarsitsinissamut periarfissanik allanik peqarnera, imaluunniit kivisit-sinissaq eqqarsaatigalugu akuutissat ajoqusiinnginnerulernissaannut periarfissaqarnera, eqqaa-nissamut periarfissat allat avatangiisinut taamatullu aningaasaqarnermut sunniutigisassaasut isumaliutigineqartussanut ilaatinneqartussaapput.

Sananeqaatit atortullu makku kivistassani taamaallaat annikitsuinnarmik annertussu-sillit kimittussutsillu nassaassaassapput:

1. Kviksølvi aamma kviksølvimik katitikkat.
2. Cadmium aamma cadmiumimik katitikkat.
3. Antimon, arsen, beryllium, aqerloq, chrom, kanngussak, molybdæn, nikkeli, selen, tin, vanadium, zink taakkunungalu katitikkat, kiisalu fosfor.
4. Cyanider aamma fluorider.
5. Uumassusillit halogenimik katitikkat (soorlu PCB, PCT, DDT il.il), aamma akuutissat imaani avatangiisinut taamaattut akuliussinnaasut, tassanili akuutissat toqunartoqanngitsut, imaluunniit imaani akuutissanut uumassusilinnut ajoqusiisinnaanngitsunut pilertortumik

allanngorsinnaasut pineqanngillat.

6. Uulia sukuiarneqanngitsaq aamma uuliap sukuiarneqanngitsup igitassartai, uuliamik tunisassiat akuiakkat, sinnikut uuliamik akuiaanermi pinngortut, aammalu akuukkat akuutissanik taakkuninnga akoqartut.
7. Polycycli-usut tipigissusillit carbonhydride-t (PAH) aammalu akuutissat uumaatsut taakkuninnga pinngortut.
8. Henole-t aammalu akuutissat uumaatsut taakkuninnga pinngortut.
9. Phthalsyre aammalu akuutissat uumaatsut taakkuninnga pinngortut.
10. Toqunartut arrortikkuminaatsut, naaninitsinaveersaatit akoorutit aamma akuutissat uumaatsut qisunnik, quassuttuunik, qisuminernik, cellulose-nik, pappiaqqanik aamma annoraaminernik aanaveersaanermut atorneqartut, taakkuninngalu saniatigut tunisassiaasartut, imm. 1-9-imi ilaatinneqanngitsut.
11. Uumassusillit toqunartullit silicium-imik akullit arrortikkuminaatsut.
12. Akuutissat immap qaavani puttasartut.
13. Akuutissat uumassusilinni minnerpaat ilaannik akullit.
14. Akuutissat EDTA aamma DTPA Chelat-iliortartut.
15. Akuutissat nerisassanut immameersunut, inunnit nerisassatut atorneqartartunut mamassutsimut aamma/imaluunniit tipaannut ajoqutaasumik sunniisartut.
16. Akuutissat - toqunartortaqaannginnerat apeqqutaatinnagu – kivisinneqartuni annertussusaat pissutaalluni ajoqusiisartunngorsinnaasut, imaluunniit sumiiffiit sukisaarsarfigineqarsinnaanerannut annertuumik ajorseriartitsisinnaasut.
17. Atortut plastikkit arrorsinnaanngitsut aamma pinngortitameersuunngitsunik sanaat allat arrorsinnaanngitsut, kiisalu atortut akuutissallu imaani tissukarsinnaasut imaluunniit arrorsinnaanatik akulerusimaannartussat, immalluunniit immap naqqanut kivisussat aammalu aalisarnermut, imarsiornermut imaluunniit allatut inatsisit malillugit imaanik atuinermut annertuumik ajoqutaasinnaasut, imaluunniit taakkua sukisaarsartarfittut naleqarnerannik annikillisitsisinnaasut.
18. Puussat, saviminikut, akuutissat usserutitut ittut immap naqqanut kivisinnaasut allalu isorartuut, atortullu allat aalisarnermut imaluunniit imarsiornermut annertuumik ajoqusiisinnaasut.
19. Qinngornernit ulorianartunit eqqagassat imaluunniit akuutissat qinngornernik ulorianartunik akullit allat.
20. Atortussat qanorluunniit ittut (manngertut, imerpalasut, gassitut ittut imaluunniit uumaatsut), uumassusilinnik uumaatsunillu atuilluni sorsunnermi atugassatut sanaajusut.
21. Sananeqaatit imaanut kivisitsinerup kingorna kræfteqalissutaasinnaasutut ilimagineqarsinnaasut.